TRAFICOM/180070/03.03.01/2022
27.4.2022

Liikenne- ja viestintävaliokunta
liv@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto valtioneuvoston selvitykseen E 45/2022 vp komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin turvallisten yhteyksien ohjelman perustamiseksi vuosiksi 2023-27

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvitykseen E 45/2022 vp komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin turvallisten yhteyksien ohjelman perustamiseksi vuosiksi 2023-27.

Komission ehdotus perustaa ohjelman, jonka tarkoitus on mahdollistaa satelliittitietoliikenteen avulla jäsenvaltioiden viranomaisten sekä muiden myöhemmin tarkentuvien käyttäjäryhmien käyttöön turvallinen satelliittilaajakaistapalvelu. Esityksestä on annettu valtioneuvoston selvitys, jonka valmistelussa Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) on antanut asiantuntijanäkemystä selvityksen tueksi.

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa seuraavaa:

Valtioneuvoston selvitys E 45/2022 kuvaa Traficomin näkemystä ohjelmasta

Selvityksessä otetaan kantaa laajasti asetettavan ohjelman tavoitteisiin ja haettuihin ratkaisumalleihin. Traficomin näkemyksen mukaan esitetyt perusteet ja kannat ovat Suomen etujen mukaisia.

Erityisesti Traficom haluaa kiinnittää huomion oman asiantuntijuusalueen seuraaviin tavoitteisiin:

1. Poikkeusolojen resilienssin ja viranomaisyhteyksien saatavuuden parantaminen koko valtakunnan alueella ensiarvoisen tärkeää

Koska esitetyn ohjelman tavoitteena on rakentaa turvallinen verkkoinfrastruktuuri erityisesti viranomaisten ja valtionhallintojen tarpeeseen, sen toimintavarmuus luonnonilmiöiden ja ihmisten aikaansaamissa poikkeusoloissa ei ole riippuvainen pelkästään Suomen alueelle sijoitetun infrastruktuurin toimintavarmuudesta. Tämä antaa osaltaan kerroksellista toimintavarmuutta poikkeusaikojen viestintäyhteyksiin.

Vaikka maanpäällinen verkkoinfrastruktuuri kattaa erittäin suuren maantieteellisen alueen Suomen pinta-alasta, ei täyden kattavuuden verkkojen rakentaminen ole taloudellisesti tai teknisesti mielekästä. Tämän vuoksi ehdotettu satelliittipohjainen kyberturvallinen tiedonsiirtoverkko parantaa viranomaisten viestintäpalveluiden saatavuutta.

2. Satelliittiviestintäyhteydet täydentävät maanpäällisten verkkojen kehittymistä

Maanpäällisten viestintäpalveluiden saatavuuden, laadun ja kapasiteetin kehittyminen ei saa hidastua ehdotetun satelliittitietoliikenneohjelman seurauksena. Tämä koskee paitsi kehitettävien satelliittipalveluiden mahdollista ensisijaisuutta muihin viestintäpalveluihin nähden, myös rahoituksen (esimerkiksi Verkkojen Eurooppa -ohjelman kautta) tai taajuuksien saatavuutta maanpäällisille verkoille. Kaupallisten toimijoiden houkuttelevuus rakentaa kattavia, laadukkaita ja toimintavarmoja maanpäällisiä verkkoja täytyy säilyttää ja samalla kehittää uusia innovaatioita satelliittiviestintäyhteyksien rakentamiseksi ja luoda mahdollisuuksia uudelle liiketoiminnalle. Viestintäjärjestelmää tulee suunnitella niin, että otetaan paras saatavilla oleva teknologiaosaaminen mukaan kehitykseen.

Edellä mainitusta huolimatta myös turvallisten yhteyksien ohjelman kautta luotujen verkkoinfrastruktuurien toimintaedellytykset on turvattava kaikilla kiinnostavilla käyttöalueilla mm. kansainvälisen sopimisen tai edellytettävien velvoitteiden avulla.

3. Satelliittiyhteyksien saatavuus koko Suomen alueella on varmistettava

Nykyinen kaupallinen satelliitteihin pohjautuva nopeiden viestintäyhteyksien saatavuus pohjoisessa osassa maapalloa, mukaan lukien Suomen alue, on rajallinen. Tämän vuoksi ehdotetun ohjelman kattavuus Suomen alueelle on turvattava.

Ohjelman valmistelussa on tunnistettu kiinnostavien alueiden kattavuustarve Afrikan, Atlantin ja Arktisen alueen osalta. Varsinkin jäämeren kattavuuden mukanaolo varmistaa sen, että myös koko Suomen kattavuus toteutuu eikä Suomi jää pohjoissuunnassa palvelun reuna-alueeksi.

4. Pienten jäsenmaiden ja SME-yritysten osallistumismahdollisuudet ohjelmaan on turvattava

Perinteisesti suurten jäsenmaiden avaruusteollisuus on ollut suuressa roolissa EU:n avaruusohjelmien toteuttamisessa. Ohjelmassa on varmistettava, että pienet jäsenmaat ja näiden pientenkin yritysten mukaanpääsy on mahdollista.

Suomalaisten yritysten mukanaolo ohjelmassa kehittää yritysten osaamista ja kilpailukykyä sekä palauttaa tehtyjä investointeja. Lisäksi suomalainen mukanaolo varmistaa osaltaan huoltovarmuutta palvelun toteuttamisessa.

Itse toteuttaminen tulee tehdä huomioiden muu satelliittitietoliikenteen kehitystyö (esim. ESA:n 5G/6G-tutkimus) ja globaalien standardien hyödyntäminen, joilla varmistetaan kustannustehokkuus ja mahdollisimman hyvä yhteentoimivuus muihin viestintäratkaisuihin.

Helsinki 26.4.2022

Kirsi Karlamaa
pääjohtaja

Johanna Erkkilä
johtaja